

Κατὰ μοιραίαν ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. Ὁ πόλεμος διαδέχεται τὴν εἰρήνην ή ἔχθροπάθεια τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀλληλεγγύην. Ὡς ἄτομον καὶ ὡς σύνολον δὲ ἄνθρωπος καταλαμβάνεται ἐξ ἀρροσύνης. μισῶν ταῦτοχρόνως καὶ ἀγαπῶν. Οἱ Θεοὶ αὐτοῦ παρακολουθοῦσι τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ τὰ πάθη. Δυνάμεις τῆς καταστροφῆς ἅμα καὶ τῆς ἀναδημιουργίας, ὃν παίγνιον καὶ ἀθνόμα καθίσταται δὲ πίγειος οὗτος κόσμος, κοιλὰς κλαυθμῶνος, ἀλλὰ καὶ δασίς παραδεσία. Πρὸ τοῦ φαινομένου τούτου ἐκδηλοῦται περίφρεστης ἡ ἄνθρωπίνη σκέψης, ἐκ περιφρεστῆς καταλαμβανομένη ἐξ ἀπαισιοδοξίας καὶ ἀλισιοδοξίας. Ἀλλ' ἡ τελευταία αὕτη ἀντίληψις διαρκεῖ ἐπὶ βραχύτατον χρόνον. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ αἰσιοδοξίᾳ αὐτοῦ δὲ ἄνθρωπος, πολλῶν κακῶν, ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν, ἔμπλεως, παρακολουθεῖ τὴν ἔξελιξιν αὐτῶν ἀνησύχως καὶ ἐπανδύνως. Κακόν, ἔσσο τὸ ἀγαθόν μου. Ἄγεν σοῦ δὲν δύναμαι τὰ ὑπάρχεια. Η διάνοιά μου καθίσταται ἐμβρυότητος πρὸ τοῦ ἀποφράγματος. Είμαι εὐτυχὴς ταῦτοχρόνως καὶ δυστυχής. Λιότι ἡ πεῖρα τῶν πραγμάτων καὶ ἡ Ἱστορία διδάσκουσί με, δτὶ ἡ ευτυχία εἶνε δρειρον, μότη δὲ πραγματικότης τυγχάνει ἡ κακοδαιμονία.

Πιστεύει δὲ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἀγνοίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ ἀμαθείᾳ, δτὶ δὲ πολιτισμός, ἡ ἡθικότης, ἡ τέχνη, ἡ ἐπιστήμη, ἡ φιλοσοφία, ἡ ποίησις, ἡ οἰκονομική εὐπραγία, ἀποτελοῦσι τὴν κατακλεῖδα τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ πρὸς ἐπίτευξιν ὑπερτέρους κοινωνικοῦ καὶ πολι-

τικοῦ βίου, διὰ τὸ τεχνικά ἐφευρέσεις, αἱ γεωγραφί-
καὶ ἀνακαλύψεις συνετέλεσαν καὶ συγτελοῦσιν εἰς τὴν
ἐξάπλωσιν τοῦ πολιτισμοῦ τούτου ἄρα τὰ πέρατα τῆς
ὑδρογείου σφαίρας. Ὡς ἐκ τούτου κατέστη εὐδαιμο-
νέστερος καὶ ἀγαθώτερος τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώ-
που; Τίς η ὑποιαστική διαφορὰ τοῦ ἀγρίου, τοῦ βαρ-
βάρου καὶ τοῦ πεπολιτισμένου; Οὐδεμία, οὐδὲ η ἐλα-
χίστη. Διατυχέστερος εἶναι μᾶλλον ὁ πεπολιτισμένος
ἄγριος σωματικῶς, ψυχικῶς. Οἱ ἀγριοί, οἱ βάρβαροι
λαοὶ ἀντιλαμβάνονται μᾶλλον τῶν σωματικῶν ἀλλη-
λόνων ἢ τῶν ψυχικῶν. Τούτωντίον οἱ πεπολιτισμένοι
ἢ ζωὴ αὐτῶν εἶναι διηγεκῆς ἀγωγία.

Ἡ ἀνθρωπότης ἔχει ἀνάγκην ἀνακαινίσεως κατὰ
περιόδους ἐν τῇ ροῆ τῶν αἰώνων. Τοῦτο τελεῖται ἐκά-
στοτε διὰ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἐπαναστάσεων. Άκν
ἐκρήγνυνται αὗται ἀσκόπως, εἶναι ἐπακόλουθα ἐσω-
τερικῆς δρμῆς, ἐξωθούσης τὰ ἀνθρώπινα εἴδη πυρὸς
ἢ θικῆν βελτίωσιν, πρὸς θεραπείαν ἀπὸ τῆς ἀνιάτου
νόσου, τῆς καταβιβρωσκούσης τὴν φυσικὴν καὶ ἡθι-
κὴν αὐτῶν ὑπόστασιν, τὸν ἐγκέφαλον. Ἐκαστος πο-
λιτισμὸς εἶναι τὸ κατακόρυφον, ἄλλα καὶ τὸ τέρμα
τῆς ἀνθρωπίνης προόδου. Ἐκμηδενίζει, ἀλλὰ καὶ με-
ταμορφώνει καὶ δημιουργεῖ νέας ἀξίας, δυνάμεις, ἵδεις
δι᾽ ᾧ ἡ ἴστορία λαμβάνει νέαν ἐξέλιξιν καὶ ζωήν.
Ἄλλα δύναται ἡ σκέψις ν’ ἀντιδράσῃ κατὰ τῶν μοι-
ραίων τούτων νόμων, οἷονεὶ θείων ἐντολῶν, τῆς κα-
ταστροφῆς καὶ τῆς ἀραδημιουργίας, καὶ νὰ παρατείνῃ
κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥπτον τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἡθικὸν

βίου τοῦ λαοῦ, τῆς ἐθνικῆς διάτητος, σφαδαζούσης καὶ ἀποσυντιθεμένης, ἀδυνατούσης τὰ ἔξακολουθήσῃ τὸν βίον τοῦτον, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν; Ἀμφιβάλλω. Ἡ βούλησις πρὸς τὴν ζῆν δὲν ἔξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου· ἡ σκέψις αὐτοῦ ἀτονεῖ καὶ ἐκμηδενίζεται πρὸ τῆς ἀδηρίτου τῶν πραγμάτων ἀγάρκης. Ἀδίνατος ἡ μεταμόρφωσις, τουτέστιν ἡ ἀγαθηπονογία, ἀν μὴ πρότερον ἐπέλθῃ ἡ καταστροφή. Φυτὸν γηράσκον, σηπόμενον, ἀποσυντιθέμενον, δὲν ἐκλείπει διλοτελῶς ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὅποιον ἀλλοτε ἔξιγμον τὰς φίλας αὐτοῦ, τὺς κλάδους, τὰ φύλλα. Ἐκ τῶν ἀπολειφθεισῶν οὐσιῶν ἔξέρχεται καὶ παράγεται νέα βλάστησις, καὶ ζωὴ καὶ δημιουργία. Ὁ ἥλιος, δ ἀλλοζωοποιοῦσιν αὐτάς, ἐκχύνουσι καὶ γονιμοποιοῦσι πρὸς παραγωγὴν νέων καρπῶν. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῇ ἔξελίξει τῆς ἀνθρωπίνης ἴστογίας· ἀπὸ τῆς σήμερες καὶ τῆς ἀποσυνθέσεως ἔξέρχεται ἡ νέα ζωὴ. Ἀλλος ἐρῶ ἐν τῷ φυτικῷ βίῳ, τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι τῶν ἐνοργάγων ὅγτων, ἡ μεταμόρφωσις τελεῖται εἰρητικῶς καὶ ἀγωδύνως, ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ διεξάγεται δλῶς ἀντιθέτως. Ἀναστατώσεις, συγκρούσεις, πόλεμοι, ἐπαγαστιάσεις, ἀλληλοσπαραγμοί, ἐκμηδενισμοί, πάντα ταῦτα παρομαρτοῦσι μοιραίως καὶ ἀγαποδρόστως. Κορέντυται δ ἀνθρωπός ἐκπολιτιζόμενος, αἰσθανόμενος, σκεπτόμενος, ἀπολαμβάνων. Ἡ σκέψις καθίσταται δ μέγιστος τῶν πολεμίων, τῶν ἐπιβουλευόντων τὴν ἀνθρωπίνην ὑπόστασιν. Ὁ διὸ λογισμὸς κατακτᾷ τὰς συνειδήσεις· τὸ αἴσθημα, ἢ ἔμπτευ-

πις, δι φραγατιπρὸς καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐπωληγι-
μοῦ καὶ τῆς κειτικῆς. Κατ' ἀκολουθίαν ἔπειρχεται δ
κόρος, ἥ ἀπογοήτευσις, ἵ οὐδινιά. Διαροούμενος καὶ
μὴ διαροούμενος ἄνθρωπος. τὸ ἀτοπον καὶ ἡ συνο-
λικὴ διὰς καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ καμάτου. Ἡθικὴ
καὶ πνευματικὴ διπεριόπτωσις ἔπιφέρουσι σκοτοδίγητο-

Ἐγ τῷ κυκλῶνι τούτῳ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κα-
κοῦ, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, ἀποτελεσμάτων ἀγαγ-
καίων καταστάσεως κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς, δι δια-
ροούμενος ἄνθρωπος, δι μὴ σιερηθεὶς ἐπὶ τοῦ ἐλευθέ-
ρου κοιτηρίου, τοῦ ἀντεξονοίου, ἀντιλαμβάνεται ἕαυ-
τὸν ἔένον πρὸς τὸ περιβάλλον οὔτε καταροεῖ αὐτό,
οὔτε καταροεῖται. Ἀλλ' ἡ γυναική, ἡ συνείδησις, ἡ σκέ-
ψις τοῦ ἀνθρώπου καθίσταται οὐδὲ μυσταγωγέα. Μῆ-
σος πρὸς τὸ ἐγεστώς, περιφρόγησις, δισταγμὸς περὶ
ἐπιτεύξεως κρείττονος καταστάσεως ἐν τῇ ἀναζητήσει
τῆς ἀληθείας, προσιτῆς μέρον εἰς εὐάριθμον ἀκρου-
τῆριον ἐπιλέκτων, ἀπαισιοδοξία. Αὕτη εἶναι ἀίσαγκτία,
ὅτε φυσικὴ ἀκολουθία πολιτισμοῦ ἀποσυντιθετέον,
θᾶττον ἢ βράδιον προωριτιμέον εἰς ἐξαφανισμόν, μη-
δένα πλέον ἔχοντα ίόγον ιστορικῆς διποστάσεως. Ο
ἀιασιόδοξος Διαροούμενος καθίσταται προφήτης καὶ
μυσταγωγὸς τῆς προπαρασκευαζομένης τέας ιστορικῆς
ἀληθείας, ἢν μόλις διασθίνεται ἐν τῷ πυρέσπορτι αὐ-
τοῦ ἐγκεράλῳ. Δὲν ἐλπίζει πλέον εἰς τὸ παρόν, προσ-
δοξῶς παρὰ τοῦ μέλλοντος τὴν λύσιν τοῦ ιστορικοῦ
πλοκήματος. Ἐγ τῇ ἀπομονώσει, τῷ ἀσκητικῷ βίῳ,
καθίσταται διμραλυσκόπος, πρὸς οὐδένα ἐπικοινωνῶν.

Καταγγέλλει πάντα ἀντιφρονοῦτα ὡς κάπικλον, ὡς
ἐμπορευόμενον τὰ ίερὰ καὶ τὰ δσια, τὴν ἀλιήθειαν καὶ
τὴν γύνωσιν, πρὸς πορειαὶ προσκαίρου νέοδους.
· Υπὲρ πάντα ἄλλον ἐκ τῶν μυσταγωγῶν τῆς ἀπαι-
πιοδοξίας, δ φιλόσοφος τοῦ Φραγκοφρούτιου, ἔχθρος
ἀδιάλλακτος τῶν πολιτῶν τῆς πόλεως ἐκείνης, · Εβραίων
ὅποι καὶ Χριστιανῶν, ἐμπαρίζει τὸν τύπον τοῦτον τῆς
ἀπαιποδοξίας.

Κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ταύτην περίοδον ή ἀντί-
ληψις αὕτη ἦτο τὰ μὴ τύχη ἀφωσιωμένων ἀποστό-
λων θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν. Ἐναξιητεῖται καὶ
δέον τὸ ἀραξητικῆς ἡ εἰζα καὶ ἡ ἀρετηρία, τὸ αἴτιον
τοῦ κακοῦ, τὸν λυματομένον τὴν σύγχορον κοινω-
νίαν. Αὐτὴν αὕτη τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις, ρέποντα
πρὸς τὸ κακὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ ἀγαθόν. Ἐν γρά-
σει ἡ ἀνεπιγράφτων ἀνάφροδον. Τελεῖται τὸ κακὸν καὶ
δικαιολογεῖται. Ἐκαστος λαὸς κέκτηται διάφροδον,
ἰδίαρ ἀντίληψιν τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, κατὰ τὰ
συμφέροντά του. Άντοι οἱ διαφοούμενοι ἀμφοτέρων
τῶν μέχρι καταστορῆς ἀντιμαχομένων ἐθνικῶν διμά-
δων. Ἀλλως ἔκστασιν περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῶν ὄπεν-
θύνων τῆς πολεμικῆς συρράξεως οἱ Δικτοούμενοι τῆς
Γερμανίας καὶ ἄλλως εἰ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας,
τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἄλλως οἱ τῆς τοιασεκῆς;
καὶ ἄλλως οἱ τῆς μπολεσβικῆς Μοσχοφίας. Η ἀλή-
θεια; Ἐν τῷ μέρει ἂρα δὲν δρίσταιται ἀπόλυτος
τοιάντη παραλλίσπει κατὰ τὸ συμφέροντα τῶν ἡδικ-
φρεομένων. Ἐν τῷ Ἑλβετικῷ Locarno εἰ τέως ἀντί-

παλοὶ συγαντῶνται κατ' ἄράγκην πρὸς ἀποφυγὴν προσεχῶν τέων συγκριώσεων, ὑποχωροῦσι· καὶ δὴ οἱ τικηταί. Οἱ τικηθέντες καθίστανται θρασύτεροι καὶ ἀπειλητικώτεροι. Τὸ σοβαρὸν ἀντικείμενον ἀναβάλλεται ἐπὶ τοῦ παρόντος, μιέχοις εὐθετωτέρου χρόνου. Ἄλλος ἔρικησεν **Μπάρες** δήποτε ἡ τικηθεῖσα καὶ ἀκρατηριασθεῖσα **Γερμανία**. Ἐπεκράτησε καὶ πάλιν ἡ φυσικὴ ἴδεα **τῶν** ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἵνα τὸ δίκαιον τοῦ **Ιερού** χυδαετέρου.

Η λατορικὴ παράδοσις διδάσκει τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅτι ἡθικότης, δικαιοσύνη, θρησκεία, τέχνη, ἐπιστήμη, φιλοσοφία εἶναι αἰώνιαι δυνάμεις, ἀρεντῆς ἐπιβολῆς τῶν δποίων καὶ τῆς λειτουργίας ἡ ὑπαρξίας καὶ κατεύθυνσις πάσης πολιτικῆς κοινωνίας καθίσταται χιμαιρική. Ἀπάτη, πλάνη ἡ τοιαύτη ἀντίληψις. Μόνον ἐξ ἀράγκης δὲ ἀνθρωπος ὑποκύπεται θρησκευτικότητα, ἡθικότητα, δικαιοσύνη, πρὸς ἀποφυγὴν ζημιῶν, ἐπαπειλουσῶν τὴν ἐπίγειον αὐτοῦ ὑπαρξίαν καὶ σταδιοδρομίαν. Κατ' οὗσίαν αὐτὸς οὗτος ἀποκηρύζεται καθ' ἐκάστην πάσις τὰς ἀξίας τοῦ παρελθόντος. Ἐπανάστασις ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ, ἀργητις, ἥκιστα ἐποικοδομητική, τῶν τέως κρατεύντων ἴδεωδῶν, τῆς παλαιᾶς πίστεως, μεταβαλλομένης εἰς ἄθροισμα προλήψεων καὶ δεισιδαιμονῶν.

Οἱ λαοὶ κυβερνῶνται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς δεισιδαιμονίας μᾶλλον, διὰ τῆς εὑπιστίας ἢ διὰ τῆς ἐπιγιώσεως. **Η** ἐλευθέρα κρίσις, ἡ οκέγρις, καθίσταται ἐπιβλαβής, διότι τὸ ἀνθρώπινον κτῆμας ὑπερτερεῖ

ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΦΙΛΟΧΟΦΟΡΟΣ ΝΕΟΥ ΕΘΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΟΧΟΦΟΡΟΣ ΠΕΤΡΟΥ

τοῦ λογικοῦ ὅντος. Ὁ πολιτισμός, ή εὐημερία κατορθοῦται ἀνεπιγράφως, ἐπιβάλλεται ὑπὸ ἀօράτου, μυστικῆς δυνάμεως, ἥκιστα πρωτοστατοῦντος τοῦ ἐλεύθερου ἀνθρώπου. Οὗτος ἀποδέχεται τὰ τετελεσμένα γέγονά ταῦτα. Ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ συγκρούονται καθ' ἕκαστην δύο δυνάμεις, ή ἄλογος καὶ ή λογική, ἐξ ἣσου ἀγαγκαῖαι, διότι ή ἐπικράτησις ταύτης ή ἔκείνης ἀπολίγει εἰς ἀντίθετα ἀποτελέσματα τῶν ἐπιδιωκομένων. Ἐν τῇ ἀιαζητήσει τῆς ἀληθείας δ κατ' ἵδιαν ἀνθρώπος, δ ἀτομικός, ταλαιπωρεῖται καὶ θλίβεται, ἀλλ' δ συγκλικός, δ Ὅπεράνθρωπος, καταλαμβάνεται ἐξ ἀγαθούσης καὶ ἐξ εὐδαιμονίας. Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀντιθέσει ἔγκειται τὸ πλέοντα τῆς ἀνθρωπότητος· οὐδὲ λύεται τοῦτο διὰ τῆς λογικότητος μόνον. Ἡ ἄλογία, ή ἀσυνειδησία, ἡθικὴ καὶ πνευματική, καθίσταται ἀναγκαῖα πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ποικίλων ἀντιδραστικῶν δυνάμεων, ή ὑπαρξίες τῶν δποίων τυγχάνει ἀναπόδεστος δρός τῆς ἀνθρωπίνης προόδου.

Πολὺς λόγος καθ' ἔκάστηγρ περὶ ἐξελίξεως, περὶ κτήσις; ἀγαθῶν ὑπερτέρων ἐν τῇ φροφᾷ τῶν αἰώνων ἀλλὰ τὴν κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν τούτων παρακολουθεῖ ἡ ἀπώλεια ἐτέρων ἀγαθῶν, χρησιμωτάτων γενομένων κατὰ τὸ παρελθόν. Δὲρ ἐξετάζει δ ἀνθρώπος τὴν χρησιμότητά τούτων καὶ ἔκείτων, λατρεύει μόνον. Οὐδὲ εἴτε εἰς κατάστασιν γὰρ κατανοήσῃ τὴν διαφορὰν ἀμφοτέρων. Ὡς ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας ταύτης τῆς συνεδήσεως του ὑπερθεματίζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ὑπὲρ τοῦ δευτέρου. Καὶ τοῦτο

ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν πεπολιτισμένην αὐτοῦ περίοδον καὶ σταδιοδρομίαν.

Τὸ κακόν, ή ἀρία, ή θλῖψις, ή ἀπογοήτευσις, ὑπὸ πάσας τὰς μορφὰς ἐμφανίζεται καθεκάστην ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων καταστρεπτικόν, ἀλλὰ καὶ δημιουργικόν. Ἀπαισιοδοξία ὡς ἐκ τούτου καταλαμβάνει τὸν αἰσιοδοξούμενον καὶ τὸν διαγοούμενον. ἐξ αὐτῶν οὐσεξήγητος η ἔομηνεία αὐτοῦ. Μεταφυσικὴ καὶ φυσικὴ ἐξήγησις ἀστοχεῖ πρὸς κατανόησιν τοῦ φανομένου. ὅπο τοιαύτην ἀμηχανίαν δὲ ἀνθρώπως καὶ ἀγάκην παραδέχεται τὸ κακόν ὡς ἀπαρχὴν τῆς φυσικῆς καὶ κοινωνικῆς δημιουργίας. Ἀπὸ τοῦ χάους, τῆς συγχύσεως, τῆς πάλης τῶν στοιχείων, ἀπὸ τοῦ ἐρέβους, ἐμφανίζεται ὑπερφυῆς δύραμις. Τίς αὖτι; δὲ Θεός; Ἀλλὰ πόθεν ἐπορίσθη τοῦτο δὲ ἀνθρώπως, ἐκ τίγων φυσικῶν δεδομένων; — ἀποκαλύπτεται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, τιντέστι κατὰ χρονικὰς περιόδους ἀορίστους, δὲ νέος κόσμος ἡ νέα δημιουργία. Ἡ μεταφυσικὴ αὗτη σύλληψις γιγαντηρίζει λαοὺς ἐπτερημένους πάσῃς πραγματικῆς ἀντίληψεως, ἐπιστημονικῆς· τὸ κοιτήσιον αὐτῶν τυγχάνει δεδομενούμενον, ὑριστάμενοι τὴν ἐπιρροὴν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων καὶ ἐνέργειῶν, μὴ δυνάμενοι τὰ ἐξηγήσῃ τὰ ἀνεξήγητα, τὰ ἐρμηνεύοντα τὰ ἀνερμηνεύτα. Ἐν τῇ ἀπογνώσει ταύτη καὶ τῇ ἀγνοίᾳ θεοποιεῖ, τοντέστιν ἀποδίδει ὑπερφυσικήν, ὑπεράγω τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, δύραμιν καὶ ἐνέργειαν εἰς τὰ πλάσματα τῆς φαντασιοπληξίας αὐτοῦ. Τὸ κακόν, καὶ τὸ

ἀγαθὸν συμφέρονται ἐν τῇ πιεσματικῇ ταύτῃ σκοτοδίῃ, ἔξακολονθοῦντα ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας. Μειὰ πάλιν μακράν, διὸ ἡς τὸ ἀρθρώπινον γένος, ἐπιτιθέμενον καὶ ἀμυνόμενον κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ὃς προσπαθεῖ νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ ἔξυπηστικὰς τῶν ἴδιων αὐτοῦ σκοπῶν, τῶν προσπαθεῖσιν πρὸς ἐπίτευξιν κρείττονος βίου καὶ λυπιτελεστέρουν, ἀποκαθίστησιν ἐπὶ τοῦ ἐπιγείου τούτου πλαισίου τάξιν ἀρθρωπίην, κοινωνικὴν ἐνότητα καὶ ἀλληλεγγύην. Ἄλλος ἔξασφαλίζει ἡ τάξις αὕτη τὴν ἀρθρωπίην εὐδαιμονίαν;

Τοῦτο τὸ πρόβλημα τῆς φύσεως καὶ τῆς Ἰστορίας. Αἱ τῆς περιόδης ἐκδηλεῖνται αἱ κολοσσιαῖαι δυνάμεις, αἱ ἐπιπροσθοῦσαι κατὰ πᾶσαι στιγμὴν καὶ παρακλήνουσαι τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ἀγαθοῦ. Αἱ τῆς δευτέρας αἱ φυσικαὶ καὶ ἥθικαι ἐνέργειαι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ τοῦ ἀγῶνος τούτου λαμβάνοντος πληροφορέαν ἐάυτοῦ συνείδησιν, προσπαθοῦντος νῦν ἀφομοιώσῃ καὶ νὰ καθυποτάξῃ τὸν ἄψυχον φυσικὸν κόσμον. Ἐν τῷ ἀνταγωνισμῷ τούτῳ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν τυγχάνουσι δυσδιάκριτα. Τὸ μὴ σύμφωνον πρὸς τὴν ἀρθρωπίην ἀντίληψιν, τὴν ἐπιθυμίαν, εἴτε τὸ κακόν τούτων τὸ συμφωνοῦν χαρακτηρίζεται ὡς ἀγαθός. Ἀπὸ τοῦ παιπαλαίου καιροῦ κατὰ τοιούτον τρόπον ἔξελίσσεται δόξας τῶν ἀρθρώπων ἐπὶ τοῦ ἐπιγείου πλαισίου. Ἄλλος ἡ παγκόσμιος φύσις ἀγνοεῖ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν· εἰς ἐν καὶ μόνον ἀποβλέπει, εἰς τὴν διαιώνισιν ἐαντῆς· ἀδιαφορεῖ, ἀν τοῦτο ἡ ἐκεῖνο

τὸ ὅπὸ τῶν ἀνθρώπων γομιζόμενον ἄγαθὸν ή κακὸν ἐπευφημεῖται ή κατακρίνεται. Διὸ αὐτὴν οὗτοι οὐδὲ κατ’ ἐλάχιστον ὑπολογίζονται. "Οτι τὸ ἐλάχιστον ἔγινον, δέ κόκκος τῆς ἄμμου, τοῦτο καὶ δέ ἀνθρωπος. Άι γενεαὶ αὐτοῦ ἔχονται καὶ παρέρχονται, ἀλλ' ή ἀιθάρατος φύσις παραμένει εἰς τὸν αἰώνα.

Καὶ ἐν τούτοις δέ ἀνθρωπος οὗτος, ἐν τῇ κενοδοξίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ ματαιοφροσύῃ, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀξιοῦ, ὅτι ἐκπροσωπεῖ τὸ σύμπαν, τὸ ἄπειρον, ὅτι δύναται τὰ ἐδομήνευση τὸ ἀνερμήνευτον, διὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐποπτείας τὸ πρῶτον, διὰ τῆς φαντασίας, ἀκολούθως διὰ τῆς γγώσεως, τῆς ἐπιστήμης. Πάγτων τῶν λαῶν τὰ χρονικὰ καὶ αἱ παραδόσεις πληροῦνται ὅπὸ πλασμάτων καὶ φαντασμάτων, αὐθαιρέτως κατασκευασθέντων ὅπὸ παραπαιούσης φαντασίας· ή δημιουργικὴ αὐτῆς δύναμις δὲν δροδεῖ, οὐδὲ ὅπογωρεῖ πρὸ τοῦ ἀγιώστον, καθισταμένου ἐγγραφιέντον· τὸ θαῦμα· ὅτι ή μεταγενεστέρα ἐπιστημονικὴ παρατήρησις, κατόπιν τῆς πείρας μακρῷ αἰώνῳ, χαρακτηρίζει ὡς ἀνακριβές, ὡς ἐργειδόμενον ἐπὶ πεπλανημένων ἀντιλήψεων, ἐπὶ παρακρούσεων τεταργμένης γυναικῆς καὶ συνειδήσεως, τοῦτο ή πρωτόγονος ἀνθρωπίνη κοινωνία ἀνακηρύσσει ὡς προερχόμενον ἐκ θείας, ὅπερ φυσικῆς, δυνάμεως καὶ βούλήσεως. Πιστεύει δέ ἀνθρωπος ἀνεξελέγκτως, ἀδιπτάκτως· ή τεταργμένη αὐτοῦ συνείδησις ἀποδίδει τὸ ἄγαθὸν καὶ τὸ κακόν εἰς τὴν βούλησιν καὶ τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῆς ὅπὸ πνευμάτων, ἀνωτέρων τῶν ἀνθρωπίων. Ἀλλ' ἐν τούτῳ

τοις δὲ ἀνθρωπος συγίθως κατάπληκτος πρὸ τοῦ μυστηριώδους φαινομένου τῶν συμβαινόντων, ἀποδίδει τὸ κακὸν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἀντιθέτως· Ἀνία, Θλίψις, μελαγχολία, ἐὰν τοῦτο ἢ ἔκεῖτο τὸ γεγονός δὲν εἴνε σύμφωνον πρὸς τοὺς πόθους αὐτοῦ· χαρὰ καὶ εὐτυχία, ἐν ᾧ περιπτώσει τοῦτο καθίστησιν αὐτὸν εὐχαριστημένον. Ποία ἡ ἀλήθεια, ποῖον τὸ ψεῦδος ἐν τῇ τοιάντῃ φρεγαπάτῃ; Κέκτηται τὴν ἐλαχίστην πραγματικὴν ἀξίαν τοιοῦτος βίος; Δικαιοῦται δὲ ἀνθρωπος νὰ λαμβάνῃ αὐτὸν ὅπερ ἔψει ἐν τῇ ταξιρομήσει τῶν ἀγαθῶν, ἐν τῇ διαβαθμίσει τῶν ἀξιῶν;

Ἀπὸ καταβολῆς κόσμου δὲ ἀνθρωπος συμφύρεται ἐν τῷ ἀνεμοστροβίλῳ τούτῳ. Ἡ ἀγνοία· δὲ μέγιστος τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ τῶν πολεμίων. Ἐκ τούτου ἡ διηγεκῆς Θλίψις, ἡ παρακόλουθος πάσης ἐμφανείας καὶ δράσεως ἀνθρωπίης ἐπὶ τοῦ ἐπιγείου πλανήτου. "Ἄ! κρείττον νὰ μὴ ἔγενι ώμην, νὰ μὴ προσέβλεπον τὸ φῶς καὶ τὴν αἴγλην τοῦ ὑπερφυσικοῦ πλανήτου, τοῦ φωτίζοντος τὸ κακὸν μᾶλλον ἢ τὸ ἀγαθόν, τὴν δδύνην ἢ τὴν χαράν. Αὕτη εἴνε ἡ κραυγὴ τῆς ἀπαισιοδοξίας, σπανιώτατα ἢ οὐδέποτε λαμβανούσης ἀφορμῆιν νὰ διατραγώῃ εὐχαρίστως τὰς τέρψεις αὐτῆς ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Τὰ πλεῖστα τῶν θρησκευμάτων, διὸ ὡν ἐξεδηλώθη κατὰ πρῶτον ἡ ἀνθρωπίη συνείδησις, ἡ σκέψις αὐτοῦ, κατέχονται ἐκ φόβου πρὸ τοῦ ἀγνώστου. Ο. Θεός, ἀδιάφορον ὅποδε τίνα μιօρφήν ἢ παράστασιν, εἴνε ἀδυσώπητος, τρομερός, τιμωρός, μὴ διστάξων νὰ προβῇ

εἰς τὰς φοβερωτάτας τῶν ποιῶν κατὰ τῶν ἀπειθούντων εἰς τὰ κελεύσματά του. Ὁ Θεὸς οὗτος ἐδημιούργησεν ἄγαθὸν ή κακὸν τὸ ἀνθρώπινον γέρος; δὲν ἦδυνατο ἄρα γε ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ προνοίᾳ νὰ παράσχῃ πᾶσαν τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν εὐμένειαν εἰς τὸ πρωτόπλαστον ζεῦγος, νὰ καταστήσῃ αὐτὸς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς δημιουργίας ἄγαθὸν καὶ ἐνάρετον, ἐν πλήρει συνειδήσει διατελοῦν καθηκόντων, μισοῦν καὶ ἀποστρεφόμενον τὴν κακίαν, τὴν ζημίαν καὶ τὴν ὁδύνην τῶν ὅμοίων ὅντων;

Τοιοῦτος κατὰ τὸ μᾶλλον ή ἥττον ἀποκαλύπτεται ὁ Θεὸς δλῶν τῶν λαῶν. Ἀναίσθητος, ἀδιάφορος πρὸς τὸ ἄγαθὸν ή τὸ κακόν· ἐκδικητικὸς πολλάκις πρὸς τὸν παραβάτην τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ· ἀδυσώπητος τιμωρός. Ἄλλο ἥτο δυνατὸν νὰ πλασθῇ ὁ ἀνθρώπος κεκτημένος τὴν συνείδησιν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος. Τούτου μὴ γενομένου, η τιμωρία τῆς κακίας εἶνε ἐξ ἵσου ἄδικος, ὅπως ἀναξία τιμῆς η ἀμοιβή. Ὅπου λείπει η συνείδησις, δὲν ὑφίσταται εὐθύνη, ἄρα ἄδικος η τιμωρία.

Ἡ σύγχρονος ἀπαισιοδοξία, προβαίνουσα πολλάκις μέχρι τοῦ ἀκαταλογίστου ἐν ταῖς τάξεσι τῶν θιασιῶν αὐτῆς, εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς καθολικῆς συγχύσεως καὶ ἀναστατώσεως τῶν πνευμάτων, ἵδιᾳ ἐν τῇ ἐσπερίᾳ καὶ τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ, εἶνε τὸ λογικὸν ἀποτέλεσμα τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν ἔρευνῶν καὶ ἐπισκοπήσεων περὶ τῆς ἀνθρώπινης δράσεως ἐν

τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας, ὅπο τὴν δυτικὴν ἐπιφέροντα τῆς θρησκείας, τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐπίστενε μόγον πᾶσα ἀμφισβήτησις ἡτο ἄρνησις τῶν θείων ἐγτολῶν· αἱ πνοαὶ τῆς Ἱερᾶς Ἔξετάσεως ἐτύγχανον ἡ ὑψίστη, ἡ ἀνεξέλεγκτος ἐτυμηγορία τῶν ἐρευνητῶν τῶν φαινομέρων τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἡμικοῦ κόσμου. **Φοιτή** τραγῳδία τῆς σκέψεως· ἡ Ἔπιστήμη ἐκηρύσσετο ὡς ἡ κατάρατος Ἔργων, ἡ ἐπιβιωτεύοντα τὴν ἀνθρωπίνην ἐνδαιμονίαν.

Θεός, Πάπας, Βασιλεύς. Ἡτο ἡ τρισυπόστατος Δύναμις, πρὸ τῆς δποίας τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν δικαιοῦται, δὲν ἔχει ὑπόστασιν· αἵτη εἶνε ἀλάνθαστος καὶ ἀνεξέλεγκτος. Υπὸ τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἐπέρχεται δὲ ἐκπιηδευτισμὸς τοῦ δευτέρου. Πάπας καὶ Βασιλεύς, περιβαλλόμενοι τὸν θεῖον μαρδάνα, ὑπέρτεροι τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καθίστανται θεῖαι μάστιγες. Κατ' ἀνάγκην, ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῇ παραστάσει ταύτῃ τοῦ Θεοῦ, καθισταμένου ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου αὐτοθεοποιουμένου, ἀπόλλυσι πᾶσαν συνείδησιν ἀληθείας καὶ ψεύδους, πραγματικότητος καὶ φαιτασίας. Τὸ θεῖον κυριαρχεῖ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐγειρίων.

Ἡ Ἔπανάστασις. Τοῦτο τὸ λυτρωτήριον πρόγραμμα τῆς σκέψεως. Ἡ ἀπαισιωδοξία κηρύζει τὴν ἄρνησιν ταύτην τῶν παλαιῶν εἰδώλων ὡς τὸν μόνον τρόπον τῆς σωτηρίας διὰ τῆς καταλύσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου οἰκοδομήματος τῆς σκέψεως καὶ τῆς δημιουργίας. Μοιραία, ἀγαγκαία, ἀν-

θρωποτική καὶ εὐεργετική ἡ σύγκρουσις, ἡ ωῆξις αἰσιοδοξίας καὶ ἀπαισιοδοξίας. Ἐκ τῶν δύο ἀντιθέσσων ἡ σύνθεσις τοῦ νέου αἰῶνος, δοτις θέλει ἐπικρατήσῃ διὰ τῆς καταστοροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως. Ὡς Μέγας Ηλίος, ὁ ἀπόλυτος ἄρχων τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπακοῆς, ἀποχωρεῖ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῆς ἴστορικῆς οἰκουμένης καὶ ἀπὸ^τ αὐτοῦ ἐγκαθίσταται θοιαμβεύτης ὁ διάμορφος τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς αὐτενεργείας. Τοῦτο εἶναι τὸ γῆρον τῆς νεωτέρας ἐπαναστάσεως διὰ τῆς ἱριδοσοφικῆς σκέψεως, τῆς ἥθικῆς, τῆς οἰκονομικῆς καὶ σπλατικῆς αὐτορομίας τῶν τελευταίων περιόδων τῆς ἴστορίας. Ἀποκλειστικὴ ἐπικράτησις τῆς αἰσιοδοξίας ἢθιλεν τὸ παμβλύγη τὸν ροῦν, ἀποστεροῦσα αὐτὸν πάσης αὐτοσυνειδησίας, στειρεύσσοντα τὰς αἰωνίας πηγὰς τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργίας. Ἡ ἀπαισιοδοξία ἦτο ἀγαγκαία. Εἰς αὐτὴν ὀφείλονται αἱ πρόοδοι τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων. Ὁ ἀγιθρωπὸς ἀνέλυσε καὶ ἐνόησε τὸ πρόβλημά του. Ὁ γερέτερος πολιτισμὸς εἶναι τὸ δημιούργημα τῆς ἀντιλήψεως ταύτης. Ἀποστροφὴ πρὸς τὸ καθεστώς, ἀλλ᾽ ἐν τῇ ἀποστροφῇ ταύτῃ ὑπολανθάνει ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ παραπεναζόμενον μέλλον. Ηλασα κριτικὴ περίοδος τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπαρεσκομένη εἰς τὰ ἐνεστῶτα, τὰ καθιερωμένα, υφίσταται τὴν ἐπιφύλην τῆς ἀπαισιοδοξίας. Ως ἐκ τούτου αὕτη εἶναι ἀγαγκαία καὶ ἐπιβεβλημένη πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἰδεώδους τῆς νέας ζωῆς, τῆς ἀνθρωπίνης χειραφετήσεως, τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας.